Exegeză biblică

Cum să descoperim înțelesul textelor scripturale

de John Piper

Pentru mai multe resurse gratuite, vedeți www.desiringGod.org

Prefață

John Wesley a zis odată: „M-am gândit că sunt o făptură de o zi, care trece prin viață precum o săgeată prin aer. Sunt un duh venit de la Dumnezeu şi care se întoarce la Dumnezeu; care doar planează deasupra marelui abis, până când, peste câteva clipe nu mai este văzut. Cad într-o veşnicie neschimbătoare! Vreau să cunosc un singur lucru, calea spre cer – cum să aterizez în siguranță pe acel țărm fericit. Dumnezeu Însuşi a coborât ca să ne arate calea: tocmai cu acest scop a venit din cer. El a scris acest lucru într-o carte. O, dați-mi acea carte! Cu orice preț, dați-mi Cartea lui Dumnezeu!” (fragment din prefața lucrării *Sermons on Several Occasions* [Predici în diverse ocazii – n.tr.] de John Wesley, publicată inițial în 1771).

Această Carte a fost costisitoare. A fost scrisă de martiri, iar alții au suferit foarte mult pentru credincioşia lor față de ea. Cartea a fost prezervată şi dată mai departe cu multă osteneală. A fost tradusă în dialectele a mii de grupări etnice, uneori cu prețul vieții – fără să mai amintim de timpul, energia şi banii folosiți pentru aceasta.

Această Carte este un „cufăr de bucurie sfântă”. Din ea învățăm ce au propovăduit apostolii despre jertfa fundamentală a Fiului lui Dumnezeu. Din această Carte învățăm despre supremația lui Dumnezeu în toate lucrurile. Tot din ea învățăm ce ne cere Tatăl nostru bun şi suveran nouă, copiilor Săi dependenți de El.

Dacă un unchi foarte bogat şi-ar lăsa marea lui moştenire unei persoane menționate în testamentul lui şi ați şti că acea persoană sunteți dvs., v-ați da tot interesul ca judecătorul să-i interpreteze testamentul potrivit înțelesului intenționat de autor. Sau dacă ați suferi de o boală incurabilă şi ați auzi de un doctor care ştie remediul pentru boala dvs., iar acesta v-ar prescrie un regim alimentar, ați face tot ce vă stă în putere ca să înțelegeți ce a scris doctorul şi să urmați întocmai acel regim. Cu atât mai mult ar trebui noi, precum Wesley, să privim Cuvântul lui Dumnezeu ca fiind prețios şi cel mai vrednic de studiat!

Întrucât Biblia este singura autoritate infailibilă cu privire la tot ce trebuie să credem despre Dumnezeu şi la modul în care vrea El să trăim, nu e de mirare că ne apropiem de text cu mult bagaj personal. Din fire nu ne place gândul că există o autoritate absolută care aparține altcuiva. Dacă Dumnezeu îmi cere să fac ceva ce eu nu vreau să fac? Sau dacă El Se descrie pe Sine altfel decât cred eu că ar trebui să fie El? Aceasta ar pune o presiune imensă asupra noastră să importăm în text înțelesurile proprii în loc să ne mulțumim cu sensul intenționat de autor, oricare ar fi el.

Astfel, avem nevoie de trei lucruri pentru a fi nişte interpreți atenți ai Cuvântului lui Dumnezeu. În primul rând, trebuie să recunoaştem că avem nevoie de ajutor şi că vom muri fără el. Lăsați de unii singuri cu propria rațiune umană suntem lipsiți de orice speranță. Avem nevoie de revelație de sus. Veşnicia noastră depinde de ea! În al doilea rând, avem nevoie de credință în bunătatea suverană a Autorului. Această credință nu numai că ne face liberi să mergem acolo unde ne conduce Biblia, dar ne şi motivează să mergem într-acolo unde ne duce ea. Biblia este, aşa cum a zis Wesley: „Cartea *lui Dumnezeu*!" În al treilea rând, trebuie să învățăm să citim această Carte cu o grijă demnă de valoarea ei.

În această broşură, John Piper ne transmite un mod de citire a textului pe care l-a învățat de la Daniel Fuller, profesor-emerit la Seminarul Teologic Fuller. Nu este nimic magic în această metodă. Ea este concepută, pur şi simplu, pentru a ne ajuta să încetinim ritmul, să-l lăsăm pe autor să ne invite în lumea lui şi să-i urmărim înlănțuirea de idei. Ea ne învață cum să descoperim ideea principală a autorului şi să vedem în ce fel este aceasta ilustrată sau susținută de celelalte idei din text.

Ca tânăr creştin la Colegiul „Bethel", am avut privilegiul să iau parte la mai multe cursuri predate de pastorul John Piper (îl ştiam pe atunci doar ca Dr. Piper!), în care el ne-a instruit, mergând propoziție cu propoziție, prin Romani, 1 Petru, 1 Ioan, Efeseni, Luca şi prin alte cărți. Pasiunea lui era ca noi să vedem singuri Realitatea prin ochii autorilor biblici. Nu pretindea că el vede această Realitate perfect, era şi el (şi este încă!) foarte mult în proces. Nu ne-a băgat pe gât concluziile lui, ci ne-a ajutat să ajungem noi la ale noastre şi să vedem lucruri pe care nici el nu le văzuse până atunci. Îmi amintesc că, odată, pe când studiam Romani 11:33-36, greutatea slavei din acel text a inspirat toată clasa să izbucnească spontan în cântul Doxologiei. Teologia biblică duce la doxologie!

Până la absolvire, apetitul pentru a înțelege şi a aplica Cuvântul lui Dumnezeu mi-a fost stârnit tot mai mult, până acolo încât am petrecut următorii doi ani sub îndrumarea mentorului lui John. Daniel Fuller privea cu frică şi cutremur privilegiul şi responsabilitatea de a studia şi preda Cuvântul lui Dumnezeu, cum puțini din oamenii pe care i-am întâlnit vreodată o făceau. Fiecare cuvânt de-al lui Dumnezeu era prețios; fiecare propoziție din Scriptură era nu numai o perlă pe un fir de ață, ci şi o verigă dintr-un lanț. Iar studiul acestei Cărți era important. Veşnicia depindea de modul în care înțelegeam şi predam Biblia. Nu era niciun joc academic. Eram cât se poate de serioşi în studiul nostru.

În ultimii 19 ani, ca pastor al bisericii baptiste „Bethleem", am căutat să încredințez mai departe, într-o formă sau alta, tinerilor şi bătrânilor deopotrivă,

metoda de studiu biblic din această broşură. Unii oameni şi-o însuşesc mai repede decât alții, dar toți conştientizează valoarea Cuvântului lui Dumnezeu.

Fie ca, citind această broşură, Dumnezeu să vă crească pasiunea pentru studierea Cuvântului Său pentru uz personal şi mai apoi să înaintați şi altora ceea ce ați învățat.

Tom Steller
Pastor responsabil de misiune şi de dezvoltarea liderilor
la Biserica Baptistă „Bethleem” din Minneapolis
Iulie 1999

1

Obiective

Sentimentele

> „Iată spre cine Îmi voi îndrepta privirile: spre cel smerit, care are duhul mâhnit şi se teme de Cuvântul Meu.” (Isaia 66:2 ESV[1])

Este copleşitor să recunoaştem că în Biblie auzim Cuvântul lui Dumnezeu. Şi nu există nici o speranță pentru exegetul care nu tremură niciodată în lucrul lui; Dumnezeu nu-l bagă în seamă şi nu va ajunge nicăieri, chiar de-ar scrie el o mie de cărți.

Eu cred că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu. Prin urmare, trebuie să precizez că scopul final al exegezei este să îmbrățişeze atât inima cât şi mintea. Scriptura are scopul de a atinge inimile noastre şi de a schimba modul în care gândim despre Dumnezeu şi voia Lui. Exegetul care crede că acesta este scopul Dumnezeului celui viu pentru zilele noastre, nu se mulțumeşte doar să descopere înțelesul original al Scripturii. El trebuie să urmărească, în exegeza sa, să ajute la atingerea scopului cel mai important al Scripturii: semnificația ei contemporană pentru credință. Ceea ce vrea Dumnezeu este ca Cuvântul Său să zdrobească sentimentele de aroganță şi independență şi să-i dea nădejde celui sărac în duh.

> „Domnul Dumnezeu Mi-a dat o limbă iscusită, ca să ştiu să înviorez cu vorba pe cel trudit.” (Isaia 50:4 ESV)

Exegeza care mai devreme sau mai târziu nu ne atinge sentimentele şi, prin noi, sentimentele altora, este în cele din urmă un eşec, pentru că nu mediază efectul pe care Scriptura ar trebui să-l aibă.

> „Şi tot ce a fost scris mai înainte a fost scris pentru învățătura noastră, pentru ca, prin răbdarea şi prin mângâierea pe care o dau Scripturile, să avem nădejde.” (Romani 15:4♦)

Prin urmare, exegeza biblică ar trebui să fie enzima intelectuală care transformă stupoarea sentimentelor noastre lumeşti şi futile într-o nădejde profundă, vie şi plină de bucurie. Isus a zis:

---

[1] ESV – English Standard Version – Versiunea Engleză Standard este o traducere a Bibliei în limba engleză

♦ Toate versetele biblice citate cu excepția versiunilor specificate, sunt din *Versiunea Dumitru Cornilescu*

„V-am spus aceste lucruri, pentru ca bucuria Mea să rămână în voi, şi bucuria voastră să fie deplină.” (Ioan 15:11)

Învățătura biblică care nu urmăreşte acest scop prezintă două neajunsuri: stinge în unii oameni scânteile afecțiunii, printr-o indiferență glacială şi îi înstrăinează pe aceia ale căror lumini nu pot fi stinse. Dar niciunul dintre acestea nu este necesar dacă exegeza biblică este folosită corect, şi anume ca un catalizator al cunoaşterii ce declanşează o combustie de bucurie divină în inima omului. Teologia ajunge foarte repede vorbărie goală dacă nu dă naştere doxologiei în inimă. Nu există niciun motiv pentru care cel mai riguros seminarist să nu poată şi să nu se cadă să spună alături de Jonathan Edwards:

> Consider de datoria mea să înalț sentimentele ascultătorilor mei cât de sus pot, numai dacă nu-i afectează nimic altceva decât adevărul şi sentimentele care nu contravin natura a ceea ce îi afectează.[2]

Bineînțeles, definind astfel scopul final al exegezei biblice, consider de la sine înțeles că exegetul e convins că Scriptura transmite adevărul. Totuşi, mulți exegeți nu împărtăşesc această convingere. Scopul pe care l-am descris până acum nu se aplică în cazul lor. Tocmai de aceea l-am descris ca fiind un scop final. Există un scop mult mai apropiat pe care eu, ca evanghelic, îl împărtăşesc cu toți exegeții buni, fie că aceştia cred sau nu că Scriptura este adevărată. Noi toți vrem să înțelegem şi să declarăm exact ceea ce autorii Bibliei au vrut să comunice. O persoană care nu are niciun interes personal în recunoaşterea adevărului Scripturii poate fi în stare, într-o situație oarecare, să înțeleagă şi să reafirme înțelesul dat de scriitorul original, cu la fel de multă acuratețe ca exegetul care crede că Biblia este adevărată. Din pricina aceasta, putem profita de învățăturile biblice ale multor feluri de oameni. Adaug această notă pentru a evita orice confuzie: scopurile descrise aici sunt acelea care consider eu că trebuie să fie urmărite, convins fiind de adevărul Bibliei. Ca atare, ele diferă de scopurile exegeților care nu au aceeaşi convingere, deşi se suprapun uneori cu acestea.

Intelectul

M-am referit la exegeză ca la o enzimă intelectuală şi un catalizator al cunoaşterii. Asta înseamnă că exegetul este, inevitabil, un fel de intelectual. El este foarte ocupat cu viața mintală. Cel mai evident motiv pentru acest lucru este că adevărul prețuit de el ajunge în mâinile lui într-o carte inspirată divin. Însă o carte trebuie citită, iar a citi bine este un act profund intelectual.

[2] C.H. Faust and T.H. Johnson, eds., *Jonathan Edwards* (New York: Hill and Wang, 1962), p. xxiii.

Un evanghelic crede că Dumnezeu S-a smerit nu numai în întruparea Fiului Său, ci şi în inspirarea Scripturilor. Ieslea şi crucea nu au fost senzaționale, nici gramatica şi sintaxa nu sunt. Dar acesta este modul în care Dumnezeu a ales să Se descopere. Un tâmplar evreu sărac şi o locuțiune prepozițională au în comun două lucruri: ambele sunt umane şi obişnuite. Faptul că acel tâmplar era Dumnezeu şi că acea locuțiune prepozițională este Cuvântul lui Dumnezeu nu schimbă cu nimic lucrurile. Prin urmare, dacă Dumnezeu S-a smerit să ia un trup de om şi să vorbească o limbă omenească, vai de noi dacă ne permitem, cu aroganță, să ignorăm umanitatea lui Cristos şi gramatica Scripturii!

Dar nu este de ajuns să spunem că revelația lui Dumnezeu în Scriptură vine la noi într-o limbă omenească. Ci ea vine în limba anumitor oameni care au trăit în anumite timpuri şi locuri. Nu există nici o convenție lingvistică distinctivă a exprimării divine. Adică, atunci când Dumnezeu a vorbit prin oameni, El nu a folosit totdeauna aceeaşi limbă, acelaşi stil sau acelaşi vocabular. Ci, mai degrabă, toate dovezile arată că Dumnezeu întotdeauna S-a folosit de limba, stilul, vocabularul şi obiceiurile distincte, specifice fiecărui autor biblic în parte. Chiar şi în discursurile profetice unde Dumnezeu este citat direct, există particularități lingvistice care deosebesc pe un autor de altul.

Implicațiile acestui fapt sunt cruciale pentru stabilirea scopului nostru în exegeză. Permiteți-mi să vă dau o ilustrație. În lumina acestei concepții despre inspirație, dacă vrem să interpretăm corect înțelesul dat de Dumnezeu cuvântului „înțelepciune” în Iacov 1:5, nu importăm sensul cuvântului „înțelepciune” din Proverbe 8. Adică, nu presupunem că, pentru că acelaşi Autor divin le-a inspirat pe amândouă, este posibil ca ele să aibă acelaşi înțeles. Ci mai degrabă recunoaştem că, deoarece Dumnezeu se foloseşte de convențiile lingvistice ale vorbitorilor Săi, am face mai bine să mergem la Iacov 3:15 să vedem cum foloseşte Iacov cuvântul „înțelepciune”, descoperind astfel sensul intenționat de Dumnezeu.

Conchid deci, că sensul dat de Dumnezeu în Scriptură este accesibil doar prin convențiile lingvistice specifice diverşilor autori umani. De aceea, convingerea mea cu privire la inspirația Scripturii este că a înțelege ceea ce autorii umani au vrut să comunice în situația specifică contextului lor istoric este totuna cu a înțelege intenția lui Dumnezeu pentru situația respectivă. Prin urmare, scopul imediat al exegezei este de a înțelege ce au vrut să comunice autorii biblici în situația specifică lor. Scopul este să vedem realitatea prin ochii altei persoane.

Acest lucru mai are încă două implicații.

Pentru cei care cred că Biblia este infailibilă şi autoritatea supremă în lucrurile ce țin de credință şi conduită, exegeza bună devine o muncă foarte umilitoare. Ea cere ca ideile noastre să ocupe locul secund. Ne reprimăm sentimentele şi gândurile personale cu privire la viață, îngăduindu-ne să ascultăm ce simte şi ce gândeşte autorul. O exegeză bună devine o amenințare pentru mândria noastră. Prin ea, riscăm să descoperim în mod onest că perspectiva profeților şi a apostolilor asupra vieții este diferită de a noastră, şi deci că perspectiva noastră – şi mândria noastră odată cu ea – trebuie să se dărâme.

Putem noi, nişte ființe corupte care ne iubim țanțoşi propria glorie, să facem vreodată o exegeză bună? Nu ne vom folosi noi de orice conivență ca să ne ascundem ignoranța sau rebeliunea? Vom reuşi noi oare să nu stâlcim şi să nu distorsionăm înțelesul Scripturii astfel încât aceasta să ne sprijine întotdeauna perspectiva şi ego-ul propriu? Cu toții ştim că acest lucru se întâmplă în fiecare zi. Dar, chiar trebuie să se întâmple întotdeauna?

Acesta este punctul în care eu cred că Duhul Sfânt îndeplineşte un rol crucial în procesul exegezei pentru credinciosul care contează pe El. Duhul Sfânt nu ne şopteşte la ureche înțelesul unui text. Lui Îi pasă de textul pe care l-a inspirat şi nu o ia pe scurtătură în ce priveşte studiul acestuia. Lucrarea primară a Duhului Sfânt în exegeză este să zdrobească mândria şi aroganța care ne împiedică să fim deschişi față de Scriptură. Duhul Sfânt ne face apți pentru a primi învățătură, deoarece ne smereşte. El ne face să ne încredem întru totul în mila lui Dumnezeu față de noi în Cristos pentru fericirea noastră, aşa încât să nu ne simțim amenințați când una din perspectivele noastre se dovedeşte a fi greşită. Persoana care se ştie finită şi nevrednică şi care, prin urmare, se bucură de mila lui Dumnezeu, nu are nimic de pierdut când ego-ul îi este amenințat.

Roada Duhului este dragostea. Ea este crucială în exegeză. Dragostea nu caută folosul său, nu se umflă de mândrie. Ci dimpotrivă, ea se bucură de adevăr. Prin aceasta se cunoaşte un bun exeget. El nu caută folosul său, ci caută adevărul. Dacă adevărul găsit de el îi contrazice propria idee, el se bucură că l-a găsit şi recunoaşte umil că ideea lui este greşită.

Duhul Sfânt face posibilă experiența înviorătoare a creşterii. Doar mintea deschisă şi smerită creşte cu adevărat în pricepere. Mintea mândră este mai mult interesată să se protejeze decât să crească şi să se corecteze. Trebuie, aşadar, ca ea să rămână mică. Oamenii aroganți sunt întotdeauna oameni mici. Oamenii smeriți par a fi mici, dar ei moştenesc întreg pământul. Aşadar, în timp ce exegeza bună ne smereşte, totodată, aceasta ne lărgeşte extraordinar de mult orizonturile. Ne reduce la adevărata noastră finitate, aşa încât să putem vedea şi să ne putem bucura de mărețul adevăr veşnic, revelat în Scriptură.

O a doua implicație care reiese din scopul exegezei este că aceasta presupune tot ceea ce presupune şi cititul, şi anume munca intelectuală şi deseori dificilă, de a interpreta convențiile lingvistice ale unui autor. A deveni un bun exeget înseamnă, pur şi simplu, a continua să ne rafinăm deprinderea pe care am început s-o dobândim când aveam trei ani. Atunci, ne chinuiam cu „Părul Sandrei este creț.” Acum, ne chinuim cu „În aşa fel a iubit Dumnezeu lumea.” Atunci, o întrebam pe mămica noastră ce înseamnă „creț”. Acum, folosim concordanțe şi comentarii.

Dumnezeu ne-a vorbit prin limbi omeneşti, scrise. Nu putem pricepe înțelesul limbii până când nu înțelegem convențiile lingvistice folosite de autorii biblici. Prin urmare, trebuie să ne dăm toate silințele pentru a trata Biblia din punct de vedere gramatical (şi din punct de vedere istoric, deoarece felul specific în care autorul foloseşte limba este determinat de situația acestuia în istorie).

2

Procedee

A atinge scopurile imediate ale exegezei înseamnă, pur şi simplu, a citi bine. De aceea, excelenta carte a lui Adler Mortimer despre interpretare poate fi intitulată simplu „*How to read a book*[3]". Şi de aceea Pavel a spus:

> „Citindu-le, vă puteți închipui priceperea pe care o am eu despre taina lui Cristos." (Efeseni 3:4)

Principiile exegezei biblice sunt aceleaşi cu cele ale unei lecturi bune. Ele sunt ceea ce ar trebui să predea, mai presus de toate, orice şcoală primară şi orice liceu; ceea ce au avut în vedere scolasticii prin gramatică, dialectică şi retorică[1].

Consider că sunt 5 paşi pe care cineva trebuie să-i urmeze pentru a înțelege un text expozitiv din Noul Testament.

Găsirea unui text de încredere

Nu putem reconstitui o intenție a autorului până când nu avem un text care corespunde în mod substanțial cu ceea ce a scris acesta în original. Asta înseamnă că pentru cititorii de greacă, critica literară[2] este fundamentală oricărei exegeze autentice. Cei care nu pot citi greaca trebuie să depindă nu numai de criticii literari, ci şi de traducători. Fără să aibă cunoştințe de greacă, cel mai bun lucru pe care poate să-l facă un interpret este să înțeleagă intenția traducătorului şi apoi să creadă că aceasta corespunde cu intenția autorului original. Aşadar, este obligatoriu pentru interpreții Bibliei în limba engleză [respectiv în limba română – n.tr.] să caute o traducere de încredere. Dar cei care gustă bucuria descoperirii teologice printr-o exegeză gramaticală migăloasă, nu vor fi satisfăcuți decât atunci când vor putea să bea din plin din fântâna sursei originale!

Identificarea înțelesului dat de autor

Al doilea pas este să descoperim ce înseamnă cuvintele şi expresiile scrise de autor. Fiindcă fiecare cuvânt sau expresie poate să aibă mai multe

[3] Mortimer Adler and Charles Van Doren, *How to Read a Book* [Cum să citeşti o carte – n.tr.], rev. ed. (New York: Simon and Schuster, 1972).

înțelesuri, sarcina noastră este să determinăm precis care este sensul intenționat de autor pentru cuvântul sau expresia respectivă. Adler numeşte „termen” un cuvânt sau o expresie folosită cu un sens precis într-un context dat[4]. „A identifica înțelesul dat de autor” înseamnă a descoperi care este acel sens precis.

Nu putem ajunge la înțelesul dat de autor căutând cuvântul într-un dicționar, nici măcar într-un dicționar grecesc. Dicționarele enumeră mai multe înțelesuri posibile, dar nu specifică cu precizie care este sensul unui cuvânt într-un text dat. Atunci, cum ajungem la înțelesul dat de autor? Adler răspunde corect. Trebuie să descoperim sensul unui cuvânt înțelegând contextul în care este folosit. Acest lucru este adevărat, oricât de circular ar putea părea la prima vedere[5]. Singurul mod de a şti când cuvântul grecesc *zelos* înseamnă „zel” şi când înseamnă „gelozie” este prin a ne uita la contextul în care acesta apare.

Adler numeşte această metodă „circulară” pentru că ne învârtim în faimosul cerc hermeneutic, şi anume: cuvintele pot fi înțelese doar din contextul lor specific. Un context nu este altceva decât alte cuvinte şi expresii care de asemenea trebuie înțelese. Faptul că noi toți comunicăm cu succes în fiecare zi folosind cuvinte, demonstrează că cercul hermeneutic nu este atât de vicios pe cât sună. Cele mai multe cuvinte, expresii şi structuri sintactice sunt, într-o oarecare măsură, autonome. Unele aspecte rămân aceleaşi indiferent de context[3]. Ar trebui să ne dăm toate silințele pentru a înțelege contextul în care se află un cuvânt, astfel încât să-i atribuim doar sensul intenționat de autor.

Înțelegerea propozițiilor

Cuvintele încep să exprime sensuri precise doar atunci când sunt văzute ca părți ale unei propoziții. Propozițiile sunt unitățile de bază ale unui text. Al treilea pas în citirea unui text este să înțelegem fiecare propoziție în parte. În mod clar, din câte am văzut, al doilea şi al treilea pas se leagă unul de celălalt nu consecutiv, ci reciproc. Fiecare este urmărit simultan şi ajută la realizarea celuilalt.

O propoziție este o simplă afirmație despre un lucru. Cuvântul „Isus” nu exprimă niciun sens precis când este rostit de unul singur, însă când spun: „Isus a plâns”, acesta exprimă un sens foarte clar, fiindcă această declarație este o propoziție. Pentru ca cineva să înțeleagă propozițiile, trebuie să aibă

[4] *How to Read a Book* [Cum să citeşti o carte – n.tr.], pp. 96-113.
[5] *How to Read a Book* [Cum să citeşti o carte – n.tr.], p. 107.

cel puțin cunoştințe elementare despre gramatică şi sintaxă. Propozițiile au înțelesuri doar pentru că sunt puse împreună după nişte reguli bine definite. Nu putem comunica dacă încălcăm toate regulile. „Pavel căra coşul" şi „Coşul îl căra pe Pavel" sunt două propoziții care au aceleaşi cuvinte [en. Paul carried the basket. The basket carried Paul. – n.tr.], dar care exprimă lucruri foarte diferite. Există o regulă în sintaxa limbii engleze [respectiv a limbii române – n.tr.] care spune că subiectul dintr-o astfel de propoziție precede verbul. Dacă dorim să citim Noul Testament în greacă, trebuie să învățăm un set nou de reguli. Fie că citim Noul Testament în greacă sau în engleză [respectiv în română – n.tr.], trebuie să ținem cont de regulile gramaticale specifice limbii, pentru a putea înțelege sensul original al unei propoziții.

O mare parte din Cuvântul lui Dumnezeu rămâne neauzită în zilele noastre pentru că unii oameni evlavioşi cred că nu este spiritual să cauți subiecte, complemente, adjective, adverbe şi antecedente într-o propoziție biblică. Iar mai trist e faptul că alții nici măcar nu au fost învățați vreodată că există asemenea lucruri[4].

Legarea propozițiilor între ele

După ce am stăpânit sintaxa unei propoziții şi am identificat sensul precis al cuvintelor acesteia, e posibil ca tot să nu-i înțelegem sensul. Aşa cum cuvintele capătă un înțeles precis atunci când sunt folosite într-o propoziție, tot aşa o propoziție primeşte un înțeles precis atunci când este folosită în relație cu alte propoziții.

De exemplu, în Coloseni 2:21 Pavel spune: „Nu lua, nu gusta, nu atinge". Luată de una singură, această frază ar sugera că Pavel prescrie anumite reguli de comportament. Dar aceasta ar fi o interpretare total greşită. Propoziția precedentă, întrebarea retorică din versetul 20, spune: „De ce vă supuneți la porunci ca acestea?" Deci, ceea ce vrea să zică Pavel de fapt, este opusul a ceea ce pare să comunice fraza din versetul 21 atunci când este interpretată în afara contextului. El zice să ne ferim de porunci precum „Nu lua, nu gusta, nu atinge". Un alt exemplu ar fi Filipeni 2:12: „duceți până la capăt mântuirea voastră, cu frică şi cutremur". Această propoziție nu va fi interpretată corect decât dacă este privită în relație cu propoziția următoare: „Căci Dumnezeu este Acela care lucrează în voi şi vă dă, după plăcerea Lui, şi voința şi înfăptuirea."(Filipeni 2:13). O întreagă teologie depinde de modul în care legăm aceste două propoziții. Dacă facem din a doua propoziție rezultatul celei dintâi, atunci lucrarea de sfințire a lui Dumnezeu depinde de lucrarea noastră. Însă dacă facem din a doua propoziție cauza celei dintâi, atunci eforturile noastre spre sfințire sunt inițiate de Dumnezeu şi posibile doar pentru că El este deja la lucru în noi. Pavel nu lasă loc de îndoială atunci

când uneşte aceste două propoziții prin conjuncția „*gar*” sau „căci”. Lucrarea lui Dumnezeu în noi este cauza lucrării noastre şi lucrul care o face posibilă.

Scopul pentru care privim propozițiile în relație unele cu altele nu este doar de a elucida sensul fiecărei propoziții, ci şi de a ne ajuta să înțelegem firul unui argument de-al autorului. Pentru mine a fost o revelație care mi-a schimbat viața descoperirea că, de exemplu, Pavel nu făcea doar o colecție de declarații divine, ci că el argumenta. Aceasta a însemnat pentru mine o abordare cu totul nouă în ce priveşte citirea Bibliei. De atunci, nu doar am citit sau memorat versete, ci am căutat să înțeleg şi să memorez argumente. Acest lucru implica să găsesc ideea principală a fiecărei unități de text şi apoi să văd cum fiecare propoziție lucra împreună pentru a dezvălui şi a susține ideea principală.

Pentru a reuşi să facem acest pas al exegezei, avem nevoie de două lucruri. În primul rând, trebuie să ştim tipurile de relații care pot exista între propoziții. Dacă nu ştim cum se leagă ideile între ele, avem de trecut un mare obstacol pentru a putea înțelege felul în care propozițiile formează unități complexe de sens. Dacă avem doar o idee vagă despre ce fel de relație există între două propoziții, tot suntem obstrucționați fiindcă nu ştim cum să exprimăm în cuvinte ceea ce am înțeles. Avem nevoie de o listă cu relațiile logice posibile, cu nume descriptive, aşa încât să le putem folosi când vorbim despre înțelesul unui text.

De asemenea, avem nevoie de un fel de metodă sau schemă care să ne ajute să urmărim un argument lung sau complex. Pentru cei mai mulți dintre noi este imposibil să ținem minte relațiile complexe ale unui argument dezvoltat la începutul unei pagini, în timp ce ne străduim să vedem cum se leagă propozițiile din josul paginii. E posibil ca primul argument să dețină cheia pentru cel din urmă. Aşadar, trebuie să găsim o cale prin care să păstrăm, într-un spațiu restrâns, relațiile dintr-o argumentare progresivă. Altfel, va fi aproape imposibil să înțelegem totalitatea şi unitatea a ceea ce vrea să spună autorul.

Acestea sunt cele două lucruri necesare pentru a putea urmări firul de idei al autorului. Am găsit în capitolul 4[5] al expunerii nepublicate a lui Daniel Fuller, „*Hermeneutics*” [Hermeneutică – n.tr.], o metodă care oferă aceste două lucruri necesare. Nici o altă carte despre interpretarea Noului Testament, din câte cunosc eu, nu oferă ceea ce a fost lucrul cel mai esențial în munca mea devoțională şi academică: o modalitate de a vedea dezvoltarea complicată a ideii unui autor în complexitatea şi unitatea ei. Metoda care a ajuns să fie cunoscută sub numele de „arcuire” s-a dovedit a fi una dintre cele mai productive unelte de exegeză. Principiile acesteia constituie schela care susține întreaga mea abordare a interpretării Bibliei.

Nu voi reproduce tot capitolul lui Fuller despre relațiile dintre propoziții, ci îl voi rezuma şi voi da câteva ilustrații proprii ale aplicării ei.

Relațiile dintre propoziții se împart în două categorii majore: relații de coordonare şi de subordonare. Două propoziții sunt în relație de coordonare dacă una nu o susține pe cealaltă în vreun fel, ci fiecare este independentă şi contribuie la întreg. De exemplu:

Am mers cu maşina la poştă şi în drum spre casă am luat-o pe Noël.

Aceste două propoziții nu se susțin reciproc, ci descriu o serie de lucruri pe care le-am făcut.

O propoziție este în relație de subordonare cu alta, dacă susține în vreun fel acea propoziție. De exemplu:

Am mers la oficiul poştal pentru că am avut de trimis o scrisoare.

Aici propoziția „pentru că am avut de trimis o scrisoare” este subordonată propoziției regente „Am mers la oficiul poştal” şi o susține pe aceasta oferind motivul sau cauza pentru mersul meu la oficiul poştal.

Aceste două categorii majore includ un număr de subcategorii. Arcurile următoare reprezintă grupuri de propoziții. Simbolurile dintre ele sau dinăuntrul lor sunt abrevieri ale tipului de relație care există între propozițiile simbolizate.

3

Relațiile de coordonare dintre propoziții

(nu se susțin între ele)

Serie

Definiție: Fiecare propoziție are o contribuție independentă la un întreg.

Conjuncții: şi, mai mult, în plus, în acelaşi fel, nici … nici, etc.

Exemplu: „soarele se va întuneca, [şi]luna nu-şi va mai da lumina ei, [şi]stelele vor cădea din cer, şi puterile cerurilor vor fi clătinate.” (Matei 24:29; vedeți şi Matei 7:8; Romani 12:12).

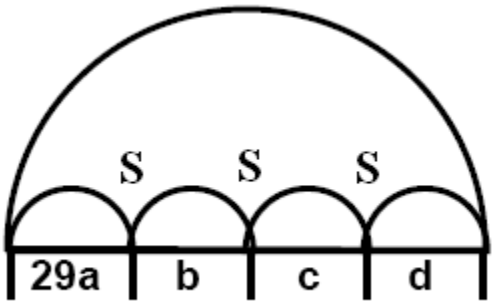

Progresie

Definiție: Asemenea Seriei, numai că fiecare propoziție este un pas înainte spre un punct culminant.

Conjuncții: apoi, şi, iar, mai mult decât atât, în plus, etc.

Exemplu: „Şi pe aceia pe care i-a hotărât mai dinainte, i-a şi chemat; şi pe aceia pe care i-a chemat, i-a şi socotit neprihăniți; iar pe aceia pe care i-a socotit neprihăniți, i-a şi proslăvit.” (Romani 8:30; vedeți şi Marcu 4:28; 1 Petru 1:5-7).

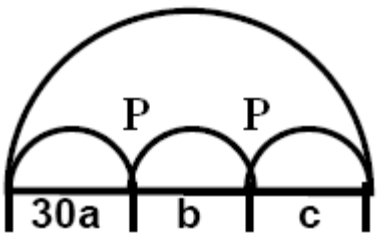

Alternare

Definiție: Fiecare propoziție exprimă o posibilitate diferită care decurge dintr-o anumită situație.

Conjuncții: sau, dar, ci, în timp ce, iar, pe de altă parte, etc.

Exemplu: „Unii au crezut ce le spunea el, iar alții n-au crezut.” (Fapte 28:24; vedeți şi Ioan 10:21, 22; Matei 11:3).

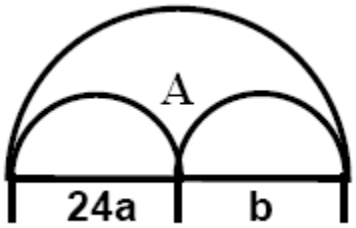

4

Relațiile de subordonare dintre propoziții

(se susțin între ele)

Se susțin prin reformulare

Acțiune-Mod

Definiție: Afirmă o acțiune, după care urmează un enunț mai precis care indică modul în care este făcută acea acțiune.

Conjuncții: întrucât, prin, etc.

Exemplu: „[Dumnezeu] nu S-a lăsat fără mărturie, întrucât v-a făcut bine, v-a trimis ploi din cer şi timpuri roditoare” (Fapte 14:17; vedeți şi Filipeni 2:7; Fapte 16:16; 17:21).

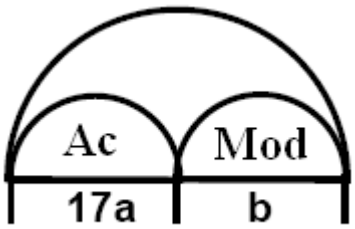

Comparare

Definiție: Relația dintre două enunțuri, care exprimă o acțiune mult mai clar arătând cum este aceasta.

Conjuncții: întocmai ca, ca, cum ... aşa, la fel ca, ca şi, etc.

Exemplu: „Cum M-a trimis pe Mine Tatăl, aşa vă trimit şi Eu pe voi.” (Ioan 20:21; vedeți şi 1 Corineni 11:1; 1 Tesaloniceni 2:7).

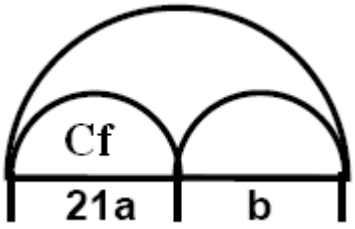

Negativă-Pozitivă

Definiție: Relația dintre două alternative, în care una este negată aşa încât cealaltă să fie întărită. Este de asemenea relația implicită în enunțurile contrastive.

Conjuncții: nu ... ci, noi ... voi, etc.

Exemplu: „Nu fiți nepricepuți, ci înțelegeți care este voia Domnului.” (Efeseni 5:17; vedeți şi Evrei 2:16; Efeseni 5:18; vedeți şi 1 Corinteni 4:10 pentru un exemplu de enunț contrastiv: „Noi suntem nebuni pentru Cristos; voi, înțelepți în Cristos!”).

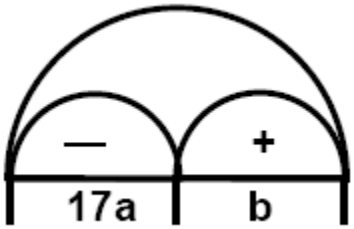

Idee-Explicație

Definiție: Relația dintre un enunț inițial şi unul care-i clarifică înțelesul. E posibil ca propoziția clarificatoare să definească doar un cuvânt din cea care o precede.

Conjuncții: adică, şi anume, etc.

Exemplu: „[Iacov] m-a înşelat de două ori. Mi-a luat dreptul de întâi născut, şi iată-l acum că a venit de mi-a luat şi binecuvântarea!” (Geneza 27:36).

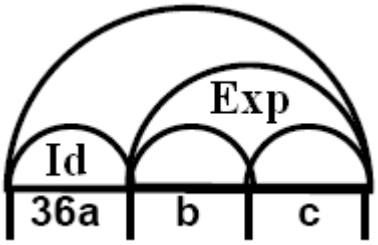

Întrebare-Răspuns

Definiție: Relația dintre un enunț interogativ şi răspunsul acestuia.

Conjuncție: ? (semnul întrebării)

Exemplu: „Căci ce zice Scriptura? Avraam a crezut pe Dumnezeu...” (Romani 4:3; vedeți şi Romani 6:1; Psalmul 24:3,4).

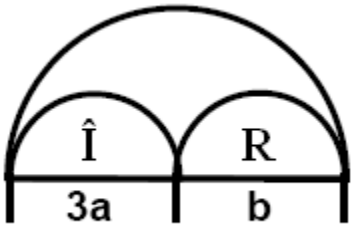

Se susțin prin formulări distincte

Cauzală (Propoziție regentă – Propoziție cauzală)

Definiție: Relația dintre un enunț şi argumentul sau cauza care îl susține. (propoziția cauzală succede regenta).

Conjuncții: fiindcă, pentru că, deoarece, căci, etc.

Exemplu: „Ferice de cei săraci în duh, căci a lor este Împărăția cerurilor!” (Matei 5:3; vedeți şi 1 Corinteni 7:9; Filipeni 2:25-26).

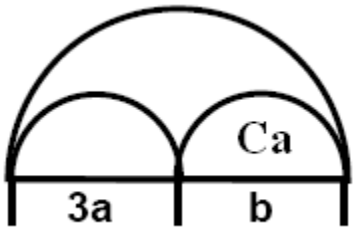

Inferență (Propoziție regentă – Propoziție inferențială)

Definiție: Relația dintre un enunț şi argumentul sau cauza care îl susține. (propoziția inferențială precede regenta).

Conjuncții: aşadar, deci/dar, din cauză că, de aceea, prin urmare, în consecință, etc.

Exemplu: „Sfârşitul tuturor lucrurilor este aproape. Fiți înțelepți, dar, şi vegheați în vederea rugăciunii.” (1 Petru 4:7; vedeți şi Romani 6:11-12; Matei 23:3; 1 Petru 5:5b-6).

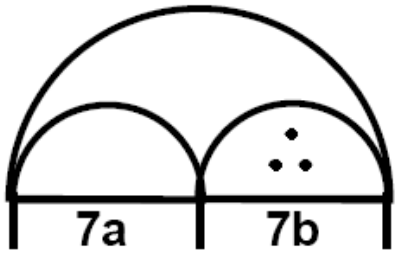

Acțiune-Rezultat (Propoziție regentă – Propoziție consecutivă)

Definiție: Relația dintre o acțiune şi o consecință/un rezultat a/al acelei acțiuni.

Conjuncții: astfel încât, pentru ca, încât, ca (să), cu scopul de, etc.

Exemplu: „Şi deodată s-a stârnit pe mare o furtună atât de straşnică, încât corabia era acoperită de valuri.” (Matei 8:24; vedeți şi Ioan 3:16; Iacov 1:11).

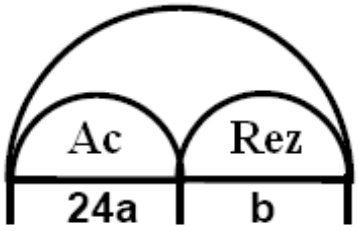

Acțiune-Scop (Propoziție regentă – Propoziție circum. de scop)

Definiție: Relația dintre o acțiune şi alta intenționată ca rezultat.

Conjuncții: astfel încât, pentru ca, cu scopul de, ca nu cumva să/de teamă să nu, etc.

Exemplu: „Smeriți-vă, dar, sub mâna tare a lui Dumnezeu, pentru ca, la vremea Lui, El să vă înalțe.” (1 Petru 5:6; vedeți şi Romani 1:11; Marcu 7:9).

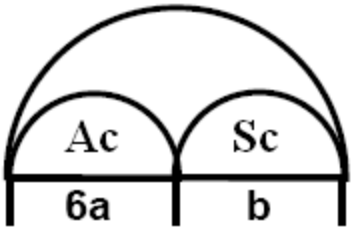

Condițională (Propoziție regentă – Propoziție condițională)

Definiție: La fel ca Acțiune-Rezultat, numai că existența acțiunii este doar posibilă.

Conjuncții: dacă ... atunci, cu condiția ca, numai dacă, etc.

Exemplu: „Dacă sunteți călăuziți de Duhul, [atunci] nu sunteți sub Lege.” (Galateni 5:18; vedeți şi Galateni 6:1; Ioan 15:14).

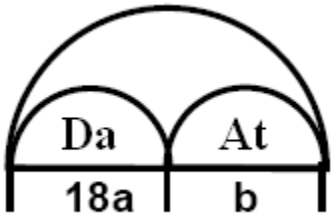

Temporală (Propoziție regentă – Propoziție circum. de timp)

Definiție: Relația dintre regentă şi timpul când se desfăşoară acțiunea acesteia.

Conjuncții: când, oricând, după, înainte, etc.

Exemplu: „Când postiți, să nu vă luați o înfățişare posomorâtă.” (Matei 6:16; vedeți şi Iacov 1:2; Luca 6:22).

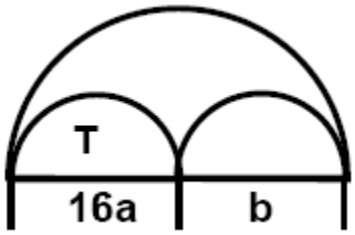

Circum. de loc (Propoziție regentă – Propoziție circum. de loc)

Definiție: Relația dintre o propoziție şi locul unde aceasta poate fi adevărată.

Conjuncții: unde, oriunde, etc.

Exemplu: „Căci acolo unde sunt doi sau trei adunați în Numele Meu, sunt şi Eu în mijlocul lor.” (Matei 18:20; vedeți şi 2 Corinteni 3:17; Rut 1:16).

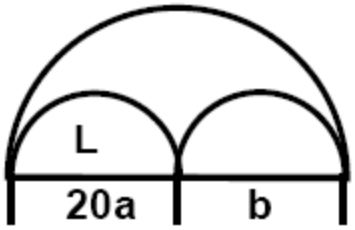

Bilaterală

Definiție: O propoziție bilaterală susține alte două propoziții, una precedentă acesteia, iar alta succesivă.

Conjuncții: pentru că/deoarece/fiindcă, căci, din cauză/pricină că, deci, aşadar, de aceea, astfel, etc.

Exemplu: „Se bucură neamurile şi se înveselesc; căci Tu judeci popoarele cu nepărtinire şi povățuieşti neamurile pe pământ. Te laudă popoarele, Dumnezeule, toate popoarele Te laudă” (Psalmul 67:4-5; vedeți şi Romani 2:1b-2).

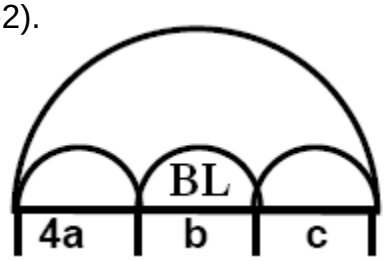

Se susțin prin formulări contrarii

Concesivă

Definiție: Relația dintre o propoziție regentă şi un enunț contrar cu aceasta.

Conjuncții: deşi ... totuşi, chiar dacă, măcar, însă/dar, cu toate acestea, etc.

Exemplu: „măcar că era Fiu, a învățat să asculte prin lucrurile pe care le-a suferit.” (Evrei 5:8; vedeți şi 1 Corinteni 4:15; 9:13-15).

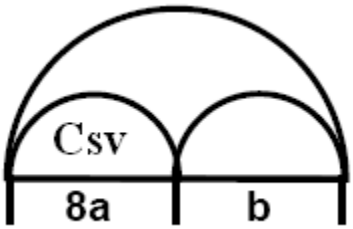

Situație-Răspuns

Definiție: Relația dintre o situație dintr-o propoziție şi răspunsul la aceasta din altă propoziție.

Conjuncții: şi, etc.

Exemplu: „De câte ori am vrut să strâng pe copiii tăi cum îşi strânge găina puii sub aripi, şi n-ați vrut!” (Matei 23:37; vedeți şi Ioan 7:21).

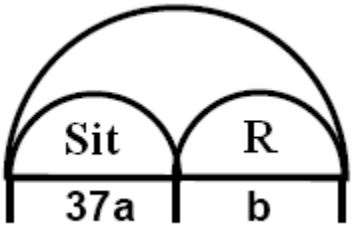

Notă: În exemplul de mai sus răspunsul este surprinzător. În asemenea situații, o propoziție este concesivă celeilalte. Totuşi, atunci când răspunsul reiese în mod natural din acea situație, relația este una de *Acțiune-Rezultat* şi intră în categoria celor care *se susțin prin formulări distincte*.

5

Câteva ilustrații

Cum să „arcuim” Romani 12:1,2

Dați-mi voie să ilustrez procesul de relaționare al propozițiilor folosind ca text Romani 12:1-2. Mai jos gasiți pasajul tradus de mine. (Dacă nu puteți lucra pe textul în greacă, cel mai mult vă va ajuta o traducere foarte literală precum *New American Standard Bible*[6]. Alte traduceri pot fi superioare prin faptul că se adresează cititorilor folosind un limbaj contemporan, însă *NASB* păstrează multe structuri gramaticale care ne oferă posibilitatea de a lua noi înşişi decizii în interpretare, pe când în alte traduceri acest lucru este făcut pentru noi de dragul clarității).

> Vă îndemn dar, fraților, pentru îndurarea lui Dumnezeu,
> să aduceți trupurile voastre ca o jertfă vie, sfântă, plăcută
> lui Dumnezeu: aceasta este din partea voastră o slujbă duhovnicească.
> Şi nu vă conformați chipului veacului acestuia, ci transformați-vă,
> prin înnoirea minții voastre, ca să puteți deosebi voia lui Dumnezeu:
> cea bună, plăcută şi desăvârşită.

În acest paragraf sunt patru propoziții sau enunțuri individuale:

12:1 Vă îndemn dar, fraților, pentru îndurarea lui Dumnezeu să aduceți trupurile voastre ca o jertfă vie, sfântă, plăcută lui Dumnezeu: aceasta este din partea voastră o slujbă duhovnicească.

12:2a *şi* nu vă conformați chipului veacului acestuia

12:2b *ci* transformați-vă, prin înnoirea minții voastre,
12:2c *ca să* puteți deosebi bine voia lui Dumnezeu: cea bună, plăcută şi desăvârşită.

Putem simboliza fiecare dintre aceste propoziții printr-un arc ca acesta:

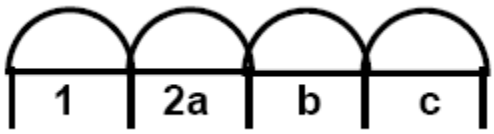

[6] NASB – New American Standard Bible – Noua Biblie Americană Standard este o traducere a Bibliei în limba engleză – n.tr.

Relația care se observă cel mai uşor este cea dintre 2a şi b. Ele poruncesc, în principiu, acelaşi lucru; una în formă negativă iar cealaltă în formă pozitivă: „Nu vă conformați, ci transformați-vă.” Putem simboliza această relație printr-un arc mai larg, astfel:

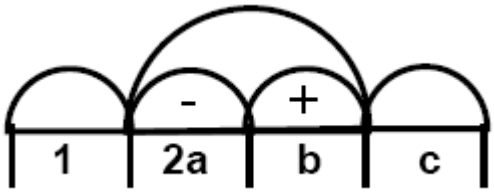

Când trasăm un arc mai larg, cosiderăm că tot ce cuprinde el enunță un singur lucru principal; în cazul de față: „Fii o persoană transformată, cu o minte nouă şi astfel, diferită de chipul veacului acestuia!”

Apoi Pavel ne arată foarte clar modul în care relaționează 2ab cu 2c, pentru că le leagă prin conjuncția „ca să” (*eis to* + infinitivul). Aşadar, 2c este scopul lui 2ab, iar 2ab este mijlocul prin care se atinge acel scop. Această relație poate fi simbolizată astfel:

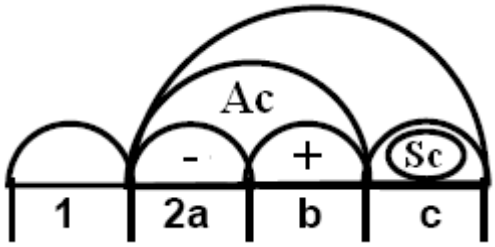

Am încercuit Sc-ul(= scop) pentru că acesta este principal în mintea lui Pavel; este scopul, ideea principală a versetului 2 din Romani 12. (Singurele relații în care un simbol trebuie înconjurat sunt: Ac-Sc, Ac-Rez şi Sit-R). Versetul 2ab este, pur şi simplu, mijlocul necesar pentru a atinge 2c. Parafrazat, textul s-ar citi astfel: Transformați-vă aşa încât cu o minte nouă să puteți gândi cum gândeşte Dumnezeu şi să aprobați ceea ce aprobă El. O minte înnoită este condiția necesară pentru a cunoaşte şi a îmbrățişa ce este sfânt.

Am ajuns la ultima relație. În ce mod se leagă ideea principală a versetului 2 (2c) de propoziția din versetul 1? Pentru a răspunde la întrebare, trebuie să avem măcar o idee despre ce enunță versetul 1. Putem afla acest lucru făcând o paralelă cu Romani 6:13: „Să nu mai dați în stăpânirea păcatului mădularele voastre, ca nişte unelte ale nelegiuirii; ci dați-vă pe voi înşivă lui Dumnezeu, ca vii, din morți cum erați; şi dați lui Dumnezeu mădularele voastre, ca pe nişte unelte ale neprihănirii” (vedeți 6:19). Nu avem nici un motiv să credem că Pavel vrea să spună ceva foarte diferit în Romani

12:1 când zice „să aduceți trupurile voastre lui Dumnezeu”, de ceea ce a vrut să spună în 6:13 când a zis „dați lui Dumnezeu mădularele voastre”. Acest lucru are foarte mult sens în contextul din Romani 12:1-2, iar în greacă este folosit acelaşi cuvânt în ambele versete pentru „aduceți”, respectiv „dați”. Romani 12:1 nu este o poruncă pentru cel neconvertit de a se supune lui Dumnezeu, ci mai degrabă este o poruncă pentru credincioşi de a-L onora pe El cu trupurile lor.

Parafrazat, Romani 12:1 înseamnă cam aşa ceva: Având în vedere cât de îndurător a fost Dumnezeu față de voi, făceți-vă ca scop în fiecare zi cât veți trăi pe acest pământ, să faceți ceea ce Îl onorează pe Dumnezeu[6]; slujiți lui Dumnezeu împlinind voia Lui cu trupul vostru (vedeți 1 Corinteni 6:20). Acum suntem pregătiți să legăm versetele 1 şi 2. Cunoaşterea şi deosebirea voii lui Dumnezeu este un mijloc spre împlinirea voii Lui cu trupul vostru. Legătura dintre versetul 1 şi 2c este evidentă prin repetiția cuvântului „plăcută”. Condiția necesară pentru a aduce trupurile noastre ca o jertfă plăcută Lui (1) este să deosebim ceea ce este plăcut (2c). Aşadar, am redat simbolic relația ca fiind una de Acțiune [mijlocul prin care se atinge scopul] (versetul 2) – Scop (versetul 1).

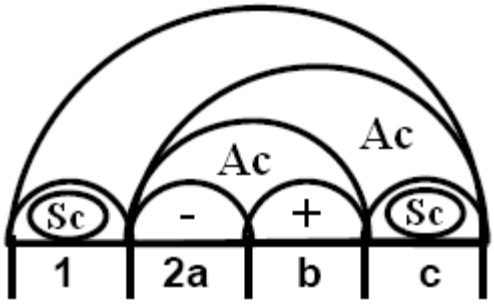

Astfel ajungem la următoarea interpretare a textului din Romani 12:1, 2: Cea mai elementară schimbare care trebuie să aibă loc într-un credincios este să înceteze să gândească în chipul veacului acestuia şi să gândească cu o minte nouă, cu sentimente, priorități şi valori noi. Apoi, cu această minte nouă, el este capabil să judece şi să evalueze ce este sfânt, bun şi plăcut. El nu numai că poate să evalueze corect lucrurile sfinte, bune şi plăcute cu noua lui minte, dar le şi aprobă şi se desfată în ele.[7] Acest lucru duce inevitabil la o trăire în trup dăruită lui Dumnezeu pentru împlinirea scopurilor Sale. Faptele noastre zilnice făcute în trup devin o slujbă duhovnicească prin faptul că demonstrează câtă valoare atribuim noi îndurării lui Dumnezeu. Astfel împlinim porunca Domnului de a lăsa lumina noastră să lumineze pentru ca oamenii să vadă faptele noastre bune şi să-L slăvească pe Tatăl vostru care este în ceruri.

[7] Acest înțeles pentru *dokimazo* („a demonstra” şi „a deosebi”) este ilustrat în Romani 1:28 şi se face apel la el în logica din Romani 12:12.

Observați structura ultimului arc. Acum el le cuprinde pe toate, sugerând că am aruncat o privire la ideea principală a fragmentului. Sub acest arc sunt două arcuri în relație de Acțiune-Scop. Sub arcul mai larg al acestora, sunt încă două arcuri în relație de Acțiune-Scop. Sub arcul mai larg al celor din urmă, sunt încă două arcuri în relație de Negativă-Pozitivă. Cu alte cuvinte, arcurile cele mai mici sunt grupate în mod progresiv în unități mai largi, care la rândul lor sunt în relație cu alte unități, până când pe toate le cuprinde un singur arc. Apoi putem vedea cum fiecare propoziție scurtă ajută la comunicarea unei singure idei principale. Nu poate fi determinat în avans care unități trebuie primele puse împreună sub un arc. Această deprindere se formează prin practică condusă de un ghid.

Nivelurile din Romani 12:1, 2

O variație a metodei de „arcuire”, mai simplă şi mai uşor de folosit în biserici la studiu biblic, este o metodă care implică mai multe niveluri. Aceasta scoate la iveală ideea principală dintr-un text şi diversele niveluri care o susțin. Nivelurile din Romani 12:1, 2 arată astfel:

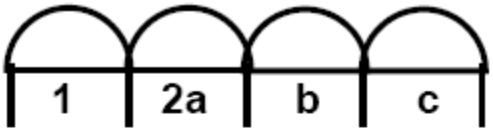

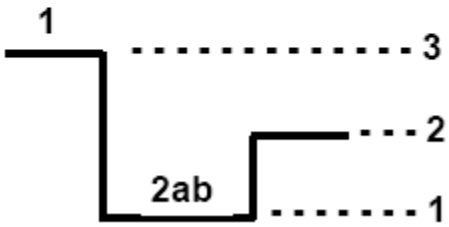

Numerele din dreapta indică cele 3 niveluri ale argumentului. (Versetul 2a şi b sunt pe acelaşi nivel fiindcă pur şi simplu se reafirmă reciproc, în loc ca una să înainteze argumentul spre cealaltă). Odată ce nivelurile unui argument sunt identificate şi numerotate, acestea pot fi parafrazate pe scurt de la bază (argumentul cel mai esențial) spre vârf (concluzia principală).

De exemplu:

1. Schimbă-ți modul de gândire
2. *ca să* poți aprecia din toată inima voia lui Dumnezeu,

3. *ca să*-L poți onora cu trupul tău în fiecare zi atât cât vei trăi.

Este util să folosim, aşa cum ați văzut mai sus, o expresie explicită de legătură între fiecare nivel al argumentului şi să o evidențiem.

Arcurile şi nivelurile din Luca 12:35-38

Mai jos este încă un exemplu de arcuire şi de niveluri lucrate pe un fragment din învățăturile lui Isus.

Luca 12:35-38

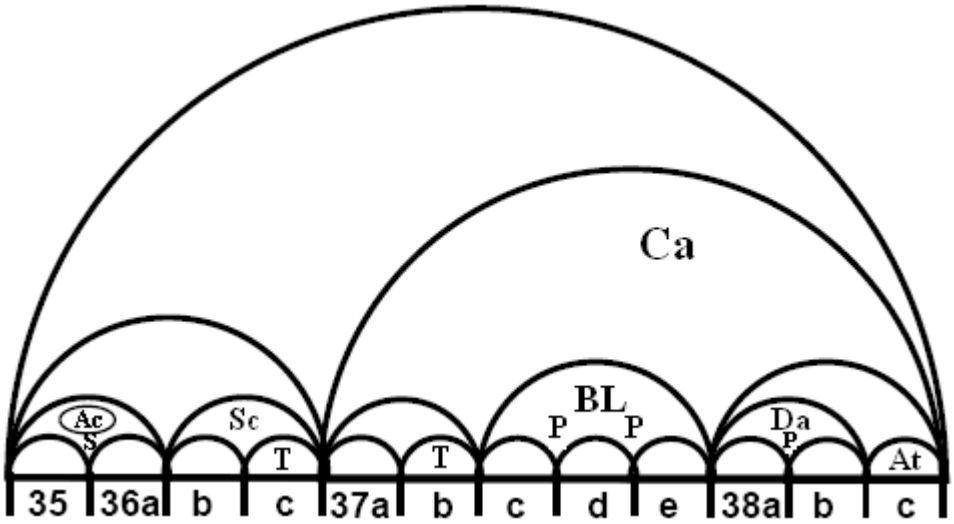

35 Mijlocul să vă fie încins, şi făcliile aprinse.
36a *Şi* să fiți ca nişte oameni care aşteaptă pe stăpânul lor să se întoarcă de la nuntă,
b *ca să*-i deschidă îndată,
c *când* va veni şi va bate la uşă.
37a (*Fiindcă*) ferice [va fi] de robii aceia pe care stăpânul îi va găsi veghind
b *la* venirea lui!
c (*căci*) adevărat vă spun că el se va încinge
d *şi* îi va pune să şadă la masă,
e *şi* se va apropia să le slujească.
38a (*Aşadar*) fie că vine la a doua strajă din noapte, fie că vine la a treia strajă,
b *şi* dacă-i va găsi veghind,
c (*atunci*) ferice [va fi] de robii aceia.

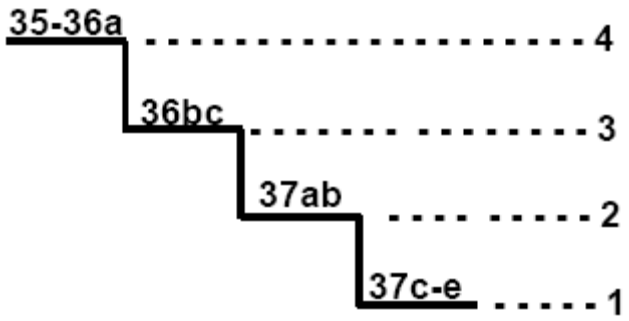

1. Cristos le va oferi un banchet glorios şi veşnic celor care nu dorm în necredință.
2. *Aşadar*, când ne va găsi treji încrezându-ne în El, vom fi foarte fericiți.
3. *Aşadar*, *pentru ca* să se deschidă uşa spre această mare binecuvântare,
4. fiți vigilenți în a continua să trăiți în ascultarea credinței.

6

Probleme speciale în identificarea propozițiilor

Înainte să putem face vreo arcuire, trebuie să împărțim textul în propoziții semnificative. Acest lucru nu e întotdeauna uşor, deoarece o frază poate avea mai multe propoziții, iar acestea pot fi ascunse în diferite tipuri de fraze. Am discutat mai înainte natura propozițiilor şi am definit propoziția ca fiind o aserțiune (cu un subiect şi un predicat). Desigur, aceasta este o definiție mult prea simplificată. Limba poate fi foarte complexă, iar scriitorii pot face afirmații în multe moduri diferite. Acestea s-ar putea să nu arate întotdeauna ca propoziția standard: „Isus plângea." În asemenea situații este nevoie de o sensibilitate ascuțită, uneori delicată, față de intenția autorului, pentru a putea spune dacă o anumită construcție gramaticală trebuie sau nu înțeleasă ca fiind o propoziție. Nu există reguli fixe pentru luarea acestor decizii. Ci doar nişte principii generale. Observați exemplele următoare.

Întrebări

> Să păcătuim mereu, ca să se înmulțească harul? Nicidecum! Noi, care am murit față de păcat, cum să mai trăim în păcat? (Romani 6:1, 2)

Principiul de urmat când avem de-a face cu întrebări este următorul: atunci când ne este dat răspunsul, separăm întrebarea şi răspunsul în două propoziții distincte şi le relaționăm ca Î-R. Ele constituie împreună o aserțiune. În Romani 6:1-2, răspunsul la prima întrebare este „Nicidecum!". A doua întrebare nu primeşte niciun răspuns. Atunci când întrebările nu primesc răspuns, autorul face o aserțiune indirectă. Aşadar, ar trebui întotdeauna să reformulăm asemenea întrebări ca afirmații la modul indicativ. Întrebarea „Noi, care am murit față de păcat, cum să mai trăim în păcat?" afirmă de fapt: Este imposibil pentru noi, cei care am murit față de păcat, să mai trăim în el. Apoi, relația dintre primul set întrebare/răspuns şi a doua întrebare devine evidentă. Cea din urmă este motivul celei dintâi. Am putea reprezenta propozițiile în felul următor:

1a Să păcătuim mereu,
b *ca să* se înmulțească harul?
2a *Răspuns*: Nicidecum!
b *motivul este că* noi, care am murit față de păcat, nu mai putem trăi în el.

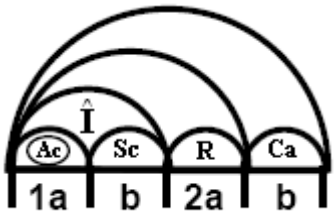

Notă: Prima întrebare conține de fapt două propoziții, fiecare având subiectul şi predicatul ei propriu. 1a relaționează cu 1b ca Acțiune-Scop, adică 1b este scopul lui 1a.

Propoziții relative

O propoziție relativă începe de obicei cu „care”, „acel/acea”, „acesta/aceasta”. Ea are adesea rolul de a defini o persoană sau un lucru din acea propoziție. Aşadar, fiind un modificator, o propoziție relativă nu este interpretată de regulă ca o propoziție distinctă, chiar dacă conține un subiect şi-un predicat. (Observați cum a fost tratată mai sus propoziția relativă din Romani 12:1).

De exemplu, observați propoziția de mai sus din Romani 6:2: „Noi, care am murit față de păcat, cum să mai trăim în păcat?” În interiorul acestui enunț se găseşte o propoziție relativă. Predicatul acesteia e „[am] murit față de păcat”, iar subiectul este „care”. Rolul acestei propoziții relative este de a modifica subiectul propoziției principale „noi”. De aceea, nu am luat-o ca o propoziție individuală.

Dar când ne oprim să analizăm logica pasajului din Romani 6:2b, devine clar faptul că acea propoziție relativă putea fi luată individual. Ce vrea să spună Pavel este că fiindcă am murit față de păcat, rezultatul este că nu mai putem trăi în el. Din punct de vedere logic, propoziția relativă funcționează ca o cauză a neputinței noastre de a mai trăi în păcat. Dacă alegem să delimităm propozițiile în felul acesta, schema va arăta astfel:

1a Să păcătuim mereu
 b *ca să* se înmulțească harul?
2a *Răspuns*: Nicidecum!
 b motivul este pentru că noi am murit față de păcat
 c *rezultatul* fiind că nu mai putem trăi în el.

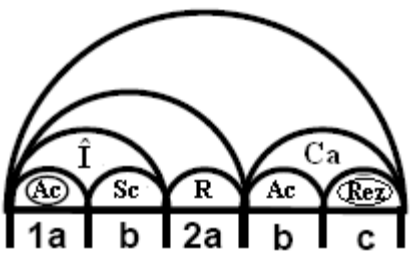

Diferența dintre această parafrazare şi cea de mai sus este că ultima este mai detaliată. Amândouă sunt corecte. În ultimă instanță, trebuie să decidem dacă o propoziție relativă este atât de crucială încât să trebuiască tratată individual. Un exemplu în care o propoziție relativă trebuie luată individual este Ioan 1:13, „[eng. care au fost născuți – n.tr.] născuți nu din sânge, nici din voia firii lor, nici din voia vreunui om, ci din Dumnezeu". În acest verset, mijlocul prin care devenim copii ai lui Dumnezeu este relatat printr-o propoziție relativă.

Notă: Ce spune Romani 6:1, 2 în versetul 2a este: „Nu continuați să păcătuiți" (la modul imperativ). Acest imperativ este susținut de indicativul 2c: „nu mai puteți trăi în păcat", care este, la rândul lui, susținut de 2b: „ați murit față de păcat." Întregul scop al arcuirii este să găsim ideea principală a fiecărui fragment şi să descoperim cum funcționează celelalte propoziții în susținerea sau dezvoltarea acesteia.

Construcții participiale

Un mod obişnuit de a face o afirmație (în special în Noul Testament în greacă) este folosind participiul. Un exemplu este Romani 5:1(ESV) „Fiind socotiți neprihăniți prin credință, avem pace cu Dumnezeu, prin Domnul nostru Isus Cristos." „Fiind socotiți neprihăniți prin credință" este o propoziție participială. O numim propoziție, chiar dacă nu are un subiect exprimat, fiindcă face o afirmație, şi anume: „am fost socotiți neprihăniți prin credință." Deci, rămâne la latitudinea interpretului să descopere cum se leagă această afirmație de cealaltă din Romani 5:1: „avem pace cu Dumnezeu..." Eu v-aş propune următoarea relaționare:

5:1a *Fiindcă* am fost socotiți neprihăniți prin credință
1b *rezultatul* e că avem pace cu Dumnezeu prin Domnul nostru Isus Cristos.

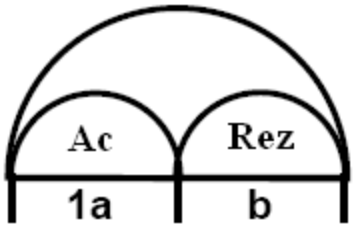

Infinitivele

Uneori infinitivele, împreună cu complementele şi modificatorii lor, funcționează ca propoziții. De exemplu, Ioan 14:2: „Eu Mă duc să vă pregătesc un loc". Aici, cuvintele „să vă pregătesc un loc" pot fi parafrazate

astfel: „cu scopul de a vă pregăti un loc”. Această infinitivă, împreună cu complementul ei, face o afirmație despre plecarea lui Cristos. Ea relatează scopul plecării Lui. Aşadar, propozițiile ar putea fi reprezentate astfel:

14:2a Eu Mă duc
b *ca să* vă pregătesc un loc.

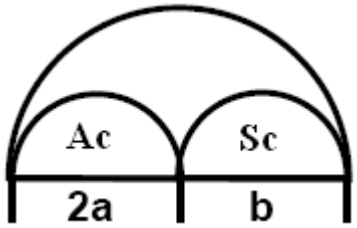

Notă: Nu toate infinitivele fac afirmații distincte ca aceasta, deci nu toate vor fi luate ca propoziții individuale. Dar fiți atenți la acelea care afirmă ceva crucial.

Când veți căuta să identificați propozițiile unui text, veți întâlni adesea diferite probleme. Dar eu sper că aceste câteva exemple vă vor ajuta să vă faceți o idee despre ce implică acest proces. Este o muncă extrem de productivă pentru că, în timp ce vă veți strădui să descâlciți în acest fel logica unui pasaj, înțelesul acestuia va începe să devină tot mai clar.

7

Rolul meditației

Ultima procedură în exegeza biblică este meditarea asupra înțelesului dat de autor – în special în legătură cu lucrurile pe care acesta şi ceilalți autori ai Bibliei le-au spus în alte locuri. Pe măsură ce medităm asupra conexiunilor dintre aceste lucruri, încep să iasă la suprafață implicații care ne duc tot mai adânc în realitatea respectivă aşa cum a înțeles-o autorul. Astfel, ajungem să observăm, încetul cu încetul, unitatea Bibliei.

Concluzie

Dacă este adevărat, cum spune Pavel, că fără o minte nouă (sfințită) nimeni nu poate deosebi ce este sfânt; şi dacă este adevărat, cum spune Isus, că suntem sfințiți prin Cuvântul lui Dumnezeu (Ioan 17:17), atunci potrivit Scripturii, este esențial ca mintea înnoită a credinciosului să fie caracterizată de o tânjire intensă după a auzi Cuvântul lui Dumnezeu, adică după a face o exegeză biblică bună.

Note de sfârşit

[1] Pentru a citi un eseu extraordinar despre modul în care sistemul educaţional şi-a abandonat adevărata sarcină de a-i învăța pe oameni cum să învețe, vedeți Dorothy Sayers „The Lost Tools of Learning“ [Uneltele pierdute ale învățării – n.tr.] din *A Matter of Eternity* [O chestiune de importanță veşnică – n.tr.], ed. Rosemarz Kent Sprague (Grand Rapids: Williams B. Eerdmans Pub. Co., 1973), pp. 107-135.

[2] Critica literară este ştiința devotată reconstruirii unui text din Noul Testament (şi din Vechiul Testament) din mii de manuscrise conservate, care să fie pe cât se poate de aproape de ceea ce au scris autorii în original. Pentru o tratare amănunțită a modului în care funcționează critica literară şi a istoriei acestei discipline, vedeți Bruce M. Metzger, *The Text of the New Testament: Its Transmission, Corruption and Restoration* [Textul Noului Testament: transmiterea, coruperea şi restaurarea acestuia – n.tr.] (New York: Oxford University Press, 1969). Pentru o tratare mai concisă, vedeți capitolul 3 din cartea lui George Ladd, *The New Testament and Criticism* [Noul Testament şi critica – n.tr.] (Grand Rapids: William B. Eerdmans Pub. Co., 1967). Cu excepția aparatului Noului Testament grecesc, cel mai practic ajutor în a judeca critic textul este cartea lui Bruce Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament* [Un comentariu literar asupra Noului Testament grecesc – n.tr.] (New York: United Bible Societies, 1995) care explică de ce Bible Societies' Greek NT [Societățile biblice ale Noului Testament grecesc – n.tr.] au făcut alegerile textuale pe care le-au făcut.

[3] D. Hirsch, *Validity in Interpretation* [Corectitudine în interpretare - n.tr.] (New Haven: Yale University Press, 1967) p.76f. Aceasta este una dintre cele mai importante cărți pe care le-am citit vreodată. Ea oferă o formulare clasică a cercului hermeneutic şi motivul pentru care acesta „este mai puțin misterios şi paradoxal decât l-au făcut să pară mulți din tradiția hermeneutică germană."

[4] Poate fi folositor să amintesc că nu am fi avut Noul Testament dacă scriitorii apostolici nu şi-ar fi consumat energia intelectuală când erau copii pentru a învăța gramatica şi sintaxa limbii greceşti şi, când erau adulți pentru a compune o proză inteligibilă din punct de vedere gramatical.

[5] Metoda lui Daniel Fuller a fost descrisă desluşit în capitolul 6 din cartea lui Tom Schreiner *Interpreting the Pauline Epistles* [Interpretarea epistolelor pauline - n.tr.] (Grand Rapids: Baker Book House Co., 1990).

[6] Cred că ar fi greşit să insist asupra faptului că timpul aorist al cuvântului *parastesai* din Romani 12:1 implică, în mod necesar, că această aducere a trupurilor noastre este un eveniment care se întâmplă o dată pentru totdeauna la convertire. Motivul pentru care resping această interpretare este că 1) Pavel le vorbeşte creştinilor; 2) structura celor două versete recomandă interpretarea mea; şi 3) utilizarea timpului aorist în Romani 6:19 (cu referire la ce fac necreştinii cu mădularele lor) arată că nu e necesar să fie vorba de un eveniment care se întâmplă o dată pentru totdeauna.

Copyright 2011 John Piper. Folosit cu permisiune.
Web: www.desiringGod.org

TIP		NUME / SIMBOL	DEFINIȚIE	CONJUNCȚII	EXEMPLE	NOTIȚE	SIMBOL
COORDONARE	(propozițiile nu se susțin reciproc, însă fiecare are o contribuție la un întreg)	Serie (S)	fiecare propoziție are o contribuție independentă la un întreg	şi, mai mult, în plus, nici…nici, etc. (καί, δέ, τε, οὔτε, οὔδε, μήτε, μηδέ)	Soarele se va întuneca, luna nu-şi va mai da lumina ei, stelele vor cădea din cer, şi puterile cerurilor vor fi clătinate. Matei 24:29 (vedeți şi Mat. 7:8; Rom.12:12)	Arcuirea: mod sistematic de reprezentare a tipurilor de relații dintre toate propozițiile oricărui text scris coerent, având ca rezultat un rezumat al argumentului, care arată rolul fiecărei părți în argument.	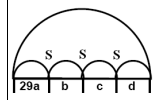
		Progresie (P)	asemenea Seriei, numai că fiecare propoziție este un pas înainte spre un punct culminant	apoi, şi, mai mult decât atât, în plus, etc. (καί, δέ, τε, οὔτε, οὔδε, μήτε, μηδέ)	Şi pe aceia pe care i-a hotărât mai dinainte, i-a şi chemat; ... iar pe aceia pe care i-a socotit neprihăniți, i-a şi proslăvit. Romani 8:30 (vedeți şi Marcu 4:28; 1 Petru 1:5-7)		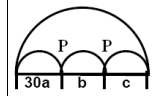
		Alternare (A)	fiecare propoziție exprimă o posibilitate diferită care decurge dintr-o anumită situație	sau, dar, iar, ci, în timp ce, pe de altă parte, etc. (ἀλλά, δέ, ἤ, μέν...δέ)	unii au crezut ce le spunea el, iar alții n-au crezut. Fapte 28:24 (vedeți şi Ioan 10:20-21; Mat. 11:3)	Notițe generale: 1. Nu îmbinați niciodată arcurile, de fiecare dată există o altă alternativă; 2. Este inevitabilă o oarecare suprapunere a categoriilor. Străduiți-vă să alegeți categoria care se potriveşte cel mai bine; 3. Desenați arcurile în creion; cu siguranță veți face modificări pe parcurs; 4. Cum ştim pe care arcuri să le legăm împreună? Nu uitați că arcul mai mare, în relațiile de subordonare, trebuie să modifice arcul mai mic ca întreg, incluzând tot ce cuprinde el.	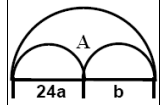
SUBORDONARE	SE SUSȚIN PRIN REFORMULARE	Acțiune-Mod (Ac/Mod)	afirmă o acițune, după care urmează un enunț mai precis, care indică modul în care este făcută acea acțiune	întrucât, prin, etc. (în greacă, este introdusă printr-un adverb de mod, la participiu)	nu S-a lăsat fără mărturie, întrucât v-a făcut bine, v-a trimis ploi din cer şi timpuri roditoare. Fapte 14:17 (vedeți şi Filipeni 2:7; Fapte 16:16; 17:21)		* 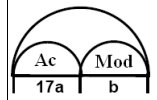
		Comparare (Cf)	relația dintre două enunțuri care exprimă o acțiune mult mai clar arătând cum este aceasta	întocmai ca, cum…aşa, la fel ca, ca şi, etc. (ὡς, καθώς, οὕτως, ὥσπερ)	Cum M-a trimis pe Mine Tatăl, aşa vă trimit şi Eu pe voi. Ioan 20:21 (vedeți şi 1 Cor. 11:1; 1 Tes. 2:1)		*
		Negativă-Pozitivă (-/+)	relația dintre două alternative, în care una este negată aşa încât cealaltă să fie întărită; relația implicită în enunțurile contrastive	nu…ci, noi…voi, etc. (οὐ, μή, ἀλλά, δέ)	Nu fiți nepricepuți, ci înțelegeți care este voia Domnului. Efeseni 5:17 (vedeți şi Evrei 2:16; Efeseni 5:18; contrastivă - 1 Cor. 4:10)	Întrebați-vă: Cum se raportează această propoziție la cealaltă? 1. Împărțiți 2. Clasificați/Atribuiți 3. Rezumați	* 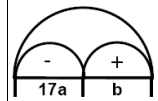
		Idee-Explicație (Id/Exp)	relația dintre un enunț inițial şi unul care-i clarifică înțelesul; e posibil ca propoziția clarificatoare să definească doar un cuvânt din cea care o precede	adică, şi anume, etc. (τοῦτ᾽ ἐστίν)	M-a înşelat de două ori. Mi-a luat dreptul de întâi născut, şi iată-l acum că a venit de mi-a luat şi binecuvântarea! Geneza 27:36	Folosit pentru a clarifica sensul unui/unei cuvânt/propoziții dintr-o frază. Însă dacă autorul se referă la o acțiune şi dă detalii despre aceasta, folosiți în schimb Acțiune-Mod.	* 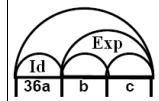
		Întrebare-Răspuns (Î/R)	relația dintre un enunț interogativ şi răspunsul acestuia	**?** (semnul întrebării)	Căci ce zice Scriptura? Avraam a crezut pe Dumnezeu... Romani 4:3 (vedeți şi Rom. 6:1; Ps. 24:3-4)	Notă: Întrebările retorice pot fi reformulate în enunțuri şi arcuite ca atare.	* 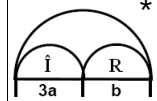

TIP		NUME / SIMBOL	DEFINIȚIE	CONJUNCȚII	EXEMPLE	NOTIȚE	SIMBOL
SUBORDONARE	SE SUSȚIN PRIN FORMULĂRI DISTINCTE	Cauzală (Ca)	relația dintre un enunț şi argumentul/cauza care îl susține (propoziția cauzală succede afirmația)	fiindcă, pentru că, căci, deoarece, etc. (γάρ, ὅτι, ἐπεί, ἐπειδή, διότι)	Ferice de cei săraci în duh, căci a lor este Împărăția Cerurilor. Matei 5:3 (vedeți şi 1 Cor. 7:9; Filipeni 2:25-26)	NU ÎNCURCAȚI CAUZALA CU INFERENȚIALA! În cauzală, concluzia este în prima propoziție.	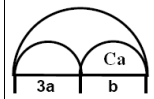
		Inferență (∴)	la fel ca cea cauzală, numai că propoziția inferențială precede regenta	aşadar, deci/dar, de aceea, prin urmare, în consecință, etc. (οὖν, διό, ὥστε)	Sfârşitul tuturor lucrurilor este aproape. Fiți înțelepți, dar, şi vegheați în vederea rugăciunii. 1 Petru 4:7 (vedeți şi Rom. 6:11-12; Mat. 23:3; 1 Pe. 5:5b-6)	În inferențială, concluzia este în a doua propoziție.	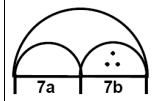
		Acțiune-Rezultat (Ac/Rez)	relația dintre o acțiune şi o/un consecință/rezultat a/al acelei acțiuni	astfel încât, încât, pentru ca, ca să, etc. (ὥστε)	Şi deodată s-a stârnit pe mare o furtună atât de straşnică, încât corabia era acoperită de valuri. Matei 8:24 (vedeți şi Ioan 3:16; Iacov 1:11)		* 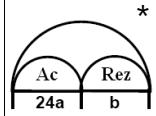
		Acțiune-Scop (Ac/Sc)	relația dintre o acțiune şi alta intenționată ca rezultat	ca să, astfel încât, ca nu cumva/de teamă să nu, pentru ca, etc. (ἵνα, ὅπως, ἵνα...μή)	Smeriți-vă, dar, sub mâna tare a lui Dumnezeu, pentru ca, la vremea Lui, El să vă înalțe. 1 Petru 5:6 (vedeți şi Rom. 1:11; Marcu 7:9)		* 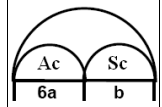
		Condițională (Da/At)	la fel ca Acțiune-Rezultat, numai că existența acțiunii este doar posibilă	dacă ... atunci, numai dacă, după aceea, etc. (ει᾽, ἐάν)	Dacă sunteți călăuziți de Duhul, nu sunteți sub Lege. Galateni 5:18 (vedeți şi Gal. 6:1; Ioan 15:14)		* 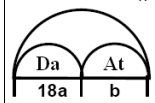
		Temporală (T)	relația dintre o regentă şi timpul când se desfăşoară acțiunea acesteia	când, oricând, după, înainte, etc. (ὅτε, ὅταν)	Când postiți, să nu vă luați o înfățişare posomorâtă. Matei 6:16 (vedeți şi Iacov 1:2; Luca 6:22)	Autorul alege să evidențieze mai degrabă timpul decât regenta, chiar dacă acesta poate fi în regentă.	* 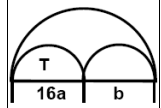
		Circum. de loc (L)	relația dintre un enunț şi locul unde acesta poate fi adevărat	unde, oriunde, etc. (ὅπου, οὗ)	Căci acolo unde sunt doi sau trei adunați în Numele Meu, sunt şi Eu în mijlocul lor. Matei 18:20 (vedeți şi 2 Cor. 3:17; Rut 1:16)		* 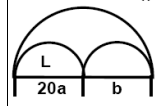
		Bilaterală (BL)	o propoziție bilaterală susține alte două propoziții, una precedentă acesteia, iar alta succesivă	vedeți conjuncțiile Cauzalei şi Inferențialei	Se bucură popoarele şi se înveselesc; căci Tu judeci popoarele cu nepărtinire şi povățuieşti neamurile pe pământ. Psalmul 67:4 (vedeți şi Rom. 2:1b-2)	Observați că BL arată că există o relație în fiecare direcție, iar Ca şi Inf specifică exact ce fel de relații sunt acestea.	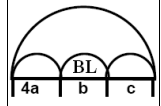

	SE SUSȚIN PRIN FORMULĂRI CONTRARII	Concesivă (Csv)	relația dintre o regentă şi o afirmație contrară acesteia	deşi…totuşi, măcar, chiar dacă, însă/dar, cu toate acestea, etc. (καί περ, εί, καί, ἐάν καί)	Măcar că era Fiu, a învățat să asculte prin lucrurile pe care le-a suferit. Evrei 5:8 (vedeți şi 1 Cor. 4:15; 9:13-15)	Propoziția principală rămâne în picioare în ciuda obstacolului din cea concesivă.	* 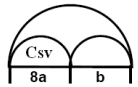
		Situație-Răspuns (Sit/R)	relația dintre o situație dintr-o propoziție şi răspunsul la aceasta dintr-alta	De câte ori am vrut să strâng pe copiii tăi cum îşi strânge găina puii sub aripi, şi n-ați vrut! Matei 23:37 (vedeți şi Ioan 7:21)		Relația poate fi ori ceva intuit, ori o surpriză, depinde de răspunsul voinței omului respectiv.	* 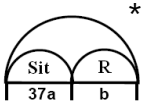

* Ordinea simbolurilor marcate cu „*” poate fi inversată